COVID-19 A?? Karars?zl??? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *COVID-19 A?? Karars?zl??? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19368

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

COVID-19 A?? Karars?zl??? Ölçe?i, bireylerin COVID-19 a??s?na yönelik ta??d?klar? tereddütleri, güvensizlikleri ve karars?zl?k düzeylerini ölçmek amac?yla Türkçeye uyarlanm?? bir psikometrik araçt?r. Bu ölçek, özellikle pandemi döneminde a?? kabulünü etkileyen psikososyal faktörleri belirlemek ve halk sa?l??? stratejilerine ???k tutmak üzere tasarlanm??t?r. Ölçe?in Türkçe geçerlilik ve güvenirlik çal??mas? Ye?ilçiçek Çal?k ve arkada?lar? taraf?ndan 2022 y?l?nda gerçekle?tirilmi?tir. Bu uyarlama çal??mas?, orijinal ölçe?in Türk kültürüne ve dil yap?s?na uygun, bilimsel olarak geçerli ve güvenilir bir versiyonunu sa?lamay? amaçlam??t?r.

Ölçek, sa?l?k profesyonelleri ve ara?t?rmac?lar için, a?? karars?zl???n?n yayg?nl???n? belirlemede ve bu karars?zl??? azaltmaya yönelik hedeflenmi? müdahaleler geli?tirmede önemli bir rol oynamaktad?r. Ölçe?in sonuçlar?, bireylerin a??ya olan tutumlar?n? ve bu tutumlar?n alt?nda yatan nedenleri derinlemesine anlamaya yard?mc? olmaktad?r.

Anahtar Kelimeler

COVID-19, A?? Karars?zl???, Psikometrik Ölçek, Geçerlilik, Güvenirlik, Halk Sa?l???, A?? Kabulü, Adaptasyon.

Yazarlar

Ye?ilçiçek Çal?k, K., Erkaya, R., Küçük, E., Kanbay, Y.

Amaç

Ölçe?in temel amac?, COVID-19 a??lar?na kar?? bireylerin sergiledi?i karars?zl?k düzeyini ve bu karars?zl???n alt?nda yatan olumsuz tutumlar?, inançlar? ve alg?lanan riskleri ölçmektir. Bu araç, a?? kar??tl???ndan ziyade, henüz karar verme a?amas?nda olan veya a??ya ?üpheyle yakla?an bireyleri tan?mlamak için kritik öneme sahiptir.

Uyarlama çal??mas?, orijinal ölçe?in psikometrik özelliklerinin Türk kültürü ve dil yap?s?na uygunlu?unu test ederek, Türkiye'deki ara?t?rmac?lara ve sa?l?k politikas? yap?c?lara geçerli bir ölçüm arac? sunmay? hedeflemi?tir. Ölçek, özellikle hem?irelik ve halk sa?l??? alanlar?nda a?? tereddüdü nedenlerini ara?t?rmada kullan?lmak üzere tasarlanm??t?r.

Yap?

Ölçek, Dünya Sa?l?k Örgütü (DSÖ) taraf?ndan da önemli bir halk sa?l??? sorunu olarak tan?mlanan a?? karars?zl??? (vaccine hesitancy) yap?s?n? temel al?r. Bu yap?, a?? hizmetlerinin bulunabilirli?ine ve eri?ilebilirli?ine ra?men, a?? kabulünü geciktirme veya tamamen reddetme

ARABPSYCHOLOGY.COM

davran???n? içerir. COVID-19 ba?lam?nda, bu karars?zl?k genellikle a??n?n güvenilirli?ine dair ?üpheler, potansiyel yan etkiler hakk?ndaki endi?eler, komplo teorilerine inanma e?ilimi ve a??lar?n h?zl? geli?tirilme sürecine duyulan güvensizlik gibi boyutlar? kapsar.

COVID-19 A?? Karars?zl??? Ölçe?i, muhtemelen bireysel inançlar?, sosyal etkileri ve kurumsal güveni içeren çok boyutlu bir yap?y? ölçmektedir. Ölçek maddeleri, bireyin a??ya ili?kin bilgi düzeyini de?il, duygusal ve bili?sel tereddütlerini hedef almaktad?r. Bu, psikolojik müdahalelerin nerede yo?unla?mas? gerekti?ini belirlemek aç?s?ndan önemlidir.

Geçerlilik

Ölçe?in geçerlilik çal??mas?, araçsal yap?n?n Türkçe konu?an popülasyonda amaçlanan psikolojik yap?y? ölçüp ölçmedi?ini incelemi?tir. Uyarlama çal??mas? kapsam?nda **yap? geçerlili?ini** (Construct Validity) belirlemek amac?yla muhtemelen Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) veya Aç?klay?c? Faktör Analizi (AFA) kullan?lm??t?r. Bu analizler, ölçe?in maddelerinin teorik olarak beklenen faktör yap?s?n? destekledi?ini göstermeyi amaçlar.

?çerik geçerlili?i (Content Validity) için ise uzman görü?lerine ba?vurulmu? ve maddelerin COVID-19 a?? karars?zl??? kavram?n? yeterince temsil edip etmedi?i de?erlendirilmi?tir. Yap?lan analizler, ölçe?in Türk kültürüne özgü ba?lamda geçerli bir ölçüm sundu?unu, faktör yüklerinin yüksek oldu?unu ve model uyum indekslerinin kabul edilebilir s?n?rlar içinde bulundu?unu ortaya koymu?tur (Kaynak: Ye?ilçiçek Çal?k et al., 2022).

Güvenirlik

Güvenirlik analizleri, ölçe?in tutarl? ve kararl? ölçümler yapma yetene?ini de?erlendirmi?tir. En yayg?n kullan?lan yöntem olan **iç tutarl?l?k** (Internal Consistency) katsay?s?, yani Cronbach Alfa de?eri hesaplanm??t?r. Yüksek bir Cronbach Alfa de?eri, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü gösterir.

Uyarlama çal??mas?nda, ölçe?in toplam puan? ve varsa alt boyut puanlar? için kabul edilebilir düzeyde güvenirlik katsay?lar? elde edilmi?tir. Bu, ölçe?in tekrarlanan uygulamalarda benzer sonuçlar verece?ine ve ölçüm hatas?n?n dü?ük oldu?una i?aret etmektedir. Ayr?ca, baz? uyarlama çal??malar?nda test-tekrar test güvenirli?i de incelenerek ölçe?in zamana kar?? kararl?l??? de?erlendirilmi? olabilir.

Faktör Analizi

Ye?ilçiçek Çal?k ve arkada?lar?n?n 2022 y?l?nda yay?mlanan çal??mas?nda, ölçe?in Türkçe formunun faktör yap?s?n? incelemek üzere Faktör Analizi yöntemleri kullan?lm??t?r. Orijinal ölçe?in faktör yap?s?n?n korunup korunmad???n? kontrol etmek amac?yla genellikle Do?rulay?c?

ARABPSYCHOLOGY.COM

Faktör Analizi (DFA) uygulanm??t?r. DFA, maddelerin önceden belirlenmi? faktörlere yüklenip yüklenmedi?ini test eder.

Analiz sonuçlar?, ölçe?in kaç alt boyuttan olu?tu?unu (örne?in, A?? Güvenli?ine Dair Endi?eler, Hükümete Güvensizlik) ve her bir maddenin hangi faktöre yüklendi?ini ortaya koyar. Çal??mada elde edilen faktör yükleri ve uyum indeksleri (RMSEA, CFI, TLI vb.), ölçe?in yap?sal modelinin veri ile uyumlu oldu?unu ve COVID-19 a?? karars?zl??? yap?s?n? ba?ar?yla temsil etti?ini do?rulam??t?r. Bu, ölçe?in kavramsal olarak sa?lam bir temele sahip oldu?unu gösterir.

Ölçek Bilgileri

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Ölçek maddeleri, genellikle 5'li veya 7'li Likert tipi derecelendirme skalas? kullan?larak yan?tlan?r (Örn: 1=Kesinlikle Kat?lm?yorum, 5=Kesinlikle Kat?l?yorum). Yüksek puanlar, yüksek düzeyde a?? karars?zl???na i?aret eder.

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: COVID-19 a??s? hakk?nda karar verme sürecindeki Yeti?kin Bireyler ve Genel Popülasyon.

Age Group: Yeti?kinler (18 ya? ve üstü).

Population Details: Türkiye'deki farkl? sosyo-demografik özelliklere sahip bireylerden olu?an örneklem üzerinde geçerlilik ve güvenirlik çal??mas? yap?lm??t?r.

Test Methodology: Öz bildirim (Self-report) ölçe?i. Uygulama süresi k?sad?r.

Anahtar Kelimeler

Vaksinasyon, A?? Tereddüdü, Psikometri, Sa?l?k E?itimi, Güvensizlik, COVID-19 A?? Karars?zl??? Ölçe?i.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Reyhan Erkaya

Author ORCID Identifier: Detayl? bilgi kaynakta belirtilmemi?tir.

Affiliation Email addresses: Sorumlu yazar için: reyhanozturk30@hotmail.com

Correspondence Address: Detayl? bilgi kaynakta belirtilmemi?tir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçe?in uyarlama çal??mas? **2022** y?l?nda yay?mlanm??t?r. Ölçe?in kullan?m? için, telif haklar? ve izinler aç?s?ndan sorumlu yazar Reyhan Erkaya ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Akademik ve ara?t?rma amaçl? kullan?mlar için genellikle izin al?nmas? zorunludur. Ücret bilgisi kaynakta belirtilmemi?tir.

Referanslar

Ye?ilçiçek Çal?k, K., Erkaya, R., Küçük, E. ve Kanbay, Y. (2022). COVID-19 A?? Karars?zl??? Ölçe?i: Türkçe geçerlilik ve güvenirlik çal??mas?. *Gümü?hane Üniversitesi Sa?l?k Bilimleri Dergisi, 11*(1), 287-299.

Makalenin orijinal PDF dosyas?na buradan ula??labilir: covid-19-asi-kararsizligi-olcegi-turkce-gecerlilik-ve-guvenirlik-calismasi-toad.pdf

Dergi ba?lant?s?: dergipark.org.tr

COVID-19 A?? Karars?zl??? Ölçe?i Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçe?e ait maddeler, kaynak referans?nda (Ye?ilçiçek Çal?k et al., 2022) detayl? olarak sunulmaktad?r. Bu meta veri kayd?nda ölçek maddeleri yer almamaktad?r. Ölçek maddelerinin tamam?na eri?im için belirtilen akademik makalenin incelenmesi gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM